

Міністерство освіти і науки України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України
Головна школа пожежної служби (Варшава, Польща)
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»
КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж імені Т. Г. Шевченка»
Класичний приватний університет (м. Запоріжжя)
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Одеський державний університет внутрішніх справ
Навчально-методичний центр цивільного захисту та
безпеки життєдіяльності Черкаської області
Смілянський коледж харчових технологій
Національного університету харчових технологій
Уманський національний університет садівництва
Черкаська медична академія
Черкаський державний технологічний університет
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Черкаське регіональне відділення Соціологічної Асоціації України

ВІСНИК ГУМАНІТАРНОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА: НАУКОВІ ПРАЦІ

ВИПУСК 18

м. Черкаси

УДК 009
ББК 34.3

Рецензенти:

Гуржій О. І. – заслужений діяч науки і техніки України, д. і. н., професор (Інститут історії України НАН України);

Гордуновський О. М. – д. і. н., доцент (Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»);

Мосов С. П. – заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, д. військ. н., професор (помічник ректора Національного авіаційного університету).

Головний редактор:

Чубіна Т. Д. – д. і. н., професор (завідувач кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України).

Відповідальний редактор:

Спіркіна О. О. – к. і. н. (доцент кафедри іноземних мов факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України).

Редакційна колегія:

Гора В. А. – начальник факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, підполковник служби цивільного захисту, к. пед. н.;

Дмитренко М. Й. – професор кафедри психології діяльності в особливих умовах ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, д. філос. н., професор;

Єремєєва Н. Ф. – професор кафедри іноземних мов факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. філол. н., доцент;

Коваленко-Чукіна І. Г. – старший викладач кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету садівництва, к. і. н.;

Ненько Ю. П. – завідувач кафедри іноземних мов факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. пед. н., доцент;

Стадник І. Ю. – завідувач кафедри історії України та суспільних дисциплін Черкаського державного технологічного університету, к. і. н., доцент;

Томіленко А. Г. – фахівець відділу соціально-гуманітарної роботи ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. і. н., доцент;

Усов Д. В. – професор кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, д. філос. н., доцент;

Федоренко Я. А. – доцент кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, д. і. н., доцент.

Вісник гуманітарного наукового товариства: наукові праці. – Випуск 18. – Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2018. – 200 с.

У збірнику містяться наукові статті гуманітарного спрямування, присвячені різним актуальним питанням історії України, історії пожежно-рятувальної служби, психології, педагогіки, філософії, культурології, філології.

Розрахований на науковців, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, курсантів, студентів, усіх, хто цікавиться гуманітарними науками.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України (протокол №7 від 14.03.2018)

Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому доступі комісією з питань роботи із службовою інформацією в Черкаському інституті пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України (протокол №4 від 02.05.2018)

<i>Кучай А. І.</i> АКТИВІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	112
<i>Мельник І. В.</i> ОБҐРУНТУВАННЯ СТРУКТУРИ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ	115
<i>Мкртчян А. Р.</i> ДО ПРОБЛЕМИ УЧАСТІ ОСОБИ У ПОЛІТИЦІ	118
<i>Нешипіль Ю. А., Смирнова М. В.</i> КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ФАРМАЦЕВТІВ ЯК РЕЗУЛЬТАТ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ В МЕДИЧНОМУ ЗВО	122
<i>Панімаш Ю. В.</i> ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДСНС УКРАЇНИ	125
<i>Пасинчук К. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ	127
<i>Петухова О. В.</i> EMOTIONAL INTELLIGENCE AS A PART OF MEDICAL EDUCATION	129
<i>Підгорецький Ю. В.</i> ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ	131
<i>Самогулова О. А.</i> РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ НАВЧАННЯ	135
<i>Свириденко О. М.</i> ЛИСТИ Г.-Е. ЛЕССІНГА ТА Г. СКОВОРОДИ В РЕЦЕПЦІЇ РОМАНТИКІВ	137
<i>Спіркіна О. О.</i> ЗНИЩЕННЯ КОБЗАРІВ: ЕКСКУРС В ІСТОРІЮ	140
<i>Спіркіна О. О., Спіркін Е. К.</i> LEXICAL ASPECTS OF TRANSLATION: LEXICAL TRANSFORMATIONS	143
<i>Томіленко А. Г.</i> ВПЛИВ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ДЕРЖАВНОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ В УКРАЇНІ У ПЕРШІ РОКИ ПРОВЕДЕННЯ	147
<i>Фомич М. В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ З ПОСТТРАЖДАЛИМИ В НАДЗВИЧАЙНІЙ СИТУАЦІЇ	150
<i>Хряпак С. О., Ігровська С. А.</i> THE EFFICIENCY OF USING INTERACTIVE METHODS OF TEACHING	153
<i>Чубін Т. К.</i> ВИКЛИКИ НА ШЛЯХУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: СКОРОЧЕННЯ НЕРІВНОСТІ	158
<i>Чубіна Т. Д., Коротяєв С. І.</i> СМІЛЯНСЬКИЙ ТЕХНІКУМ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ВІД ПРОЕКТУ ГРАФІВ БОБРІНСЬКИХ ДО ПЕРЕДОВОГО СЕРЕДНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ УКРАЇНИ	164
<i>Чубіна Т. Д., Лукашенко Л. В.</i> BAZA LEŚNA W ZAMCZYSKU NOWYM: HISTORIA I TERAŻNIEJSZOŚĆ	175
<i>Чубіна Т. Д., Філіпчук А. І.</i> МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ: АНАЛІЗ ТА УРОКИ	177
<i>Чубіна А. С.</i> ORGANOZACJA DZIAŁALNOŚCI ORGANÓW SAMORZĄDÓW LOKALNYCH ZRZESZONYCH WSPÓLNOT TERYTORIALNYCH	183
<i>Чубіна А. С.</i> ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	186
<i>Чупанова Д. О.</i> ЗМІ ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ ІСТОРІКО-КУЛЬТУРНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ДЕРЖАВИ	191
<i>Яремко Р. Я.</i> СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ МОЛОДИХ ОФІЦЕРІВ-РЯТУВАЛЬНИКІВ	196

4. Закон України про друковані засоби масової інформації // Відом. Верховної Ради України. – 1993. – №1. – С. 1.
5. Закон України про порядок висвітлення діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації // Відом. Верховної Ради України. – 1997. – №49. – С. 1.
6. Закон України про систему Суспільного телебачення і радіомовлення // Відом. Верховної Ради України. – 1997. – №45.
7. Левченко А. М. Роль регіональних ЗМІ у соціокультурній, економічній та політичній системах суспільства // Наукові записки Інституту журналістики. – К., 2005. – Т. 19. – С. 85–89.
8. Лизанчук В. Феномен невмирущості нації // Наукові записки АН ВШ України. – 2004. – Вип. 6. – С. 74–81.
9. Національна ідея і соціальні трансформації в Україні / за ред. М. В. Поповича. – К. : УЦДК, 2005. – С. 328.
10. Регіональні версії української національної ідеї: спільне і відмінне : зб. ст. – К. : Світогляд, 2005. – С. 186.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ МОЛОДИХ ОФІЦЕРІВ-РЯТУВАЛЬНИКІВ

Яремко Р. Я.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Економічні й соціальні перетворення, що сьогодні відбуваються в Україні, стимулюють корінні зміни в суспільстві та в сфері цивільного захисту населення. Ефективність служби цивільного захисту залежить від соціально-психологічних особливостей особистості офіцера-рятувальника та його взаємодії у колективі. Все частіше можна чути про виникнення надзвичайних ситуацій природного ураган, цунамі, повінь, землетрус, посуха та ін., техногенного аварійний викид отруйних хімічних речовин, руйнування будинків, дамб і багато чого іншого або антропологічного терористичний акт, масовий страйк, проведення військових операцій характеру. Висуваються нові вимоги для офіцерів-рятувальників до діяльності в особливих, екстремальних і надекстремальних умовах. Одночасно з цим має місце збільшення числа осіб, втягнутих в ті чи інші надзвичайні ситуації, як мимовільні учасники подій, так і покликані для її усунення постраждали, спостерігачі, фахівці, які ліквідують наслідки даної події, рятувальники. Впливати на розвиток цих екстремальних подій не завжди є можливим, а от вивчення їх є достатньо актуальним. Останнім часом вивченню цих позаштатних ситуацій та їх впливу на людину приділяється особлива увага [4, с. 5].

Психологічні наслідки екстремальних дій в особливих умовах діяльності виявляються у вигляді травматичного і посттравматичного стресу, що призводить до серйозних труднощів адаптації людини при поверненні у звичайне середовище. Аналіз психологічної літератури показує, що підвищення адаптації в екстремальних умовах розглядається як адаптація особистості до життєдіяльності у стресовій ситуації, ґрунтуючись на концепції загального адаптаційного синдрому Г. Сельє й екстремальних умов життєдіяльності особи В. І. Лебедева. Адаптація розуміється як процес формування психічних реакцій особистості, системи стосунків, адекватних середовищу, вимогам, що пред'являються до людини [3].

Відмінності в уявленнях дослідників про сутність адаптації зводяться до того, що вони виокремлюють різні види, форми та механізми. У літературі відсутнє єдине тлумачення адаптації. Основні дослідження з поданої проблеми присвячено таким

питанням: класифікаційні моделі адаптації С. Штак, механізм фізіологічної, психічної і соціальної адаптації О. Маклаков, функціональні рівні адаптації О. Морозов, психологічна адаптація Д. Дубровін, взаємопов'язані види психологічної адаптації М. Сандомірський тощо [2, с. 5].

Узагальнення результатів аналізу літератури з проблеми дослідження надало можливість визначити сутність поняття «адаптація». Термін «адаптація» походить від латинського – пристосування. Уперше його було введено Г. Аубертом та використано у медичній і психологічній літературі. Цей термін означав зміну чутливості аналізаторів під впливом пристосованості органів до подразників. У подальшому використання цього терміну зустрічається у більш широкому сенсі – як неперервна адаптація до умов мінливого середовища. Психологічні наслідки екстремальних дій в особливих умовах діяльності виявляються у вигляді травматичного і посттравматичного стресу, що призводить до серйозних труднощів адаптації людини при поверненні у звичайне середовище [2, с. 6].

Проблема адаптації зумовлена суперечністю між необхідністю підвищення психологічної адаптації рятувальників в екстремальних умовах служби і відсутністю єдиної концепції адаптації. Найбільш ефективний напрям подолання даної суперечності – це вивчення й узагальнення особливостей психологічної адаптації рятувальників до екстремальних умов служби. Постійні впливи стрес-факторів і зміни соціального середовища викликають в офіцерів-рятувальників ті або інші форми реакцій, які залежно від рівня соціально-психологічної адаптації можуть бути адекватними або неадекватними вимогам діяльності. Виконання рятувальниками своїх професійних обов'язків передбачається не тільки у звичайних, але і в екстремальних умовах життєдіяльності. Сучасні уявлення про психологічні і соціально-психологічні наслідки екстремальних впливів на рятувальників традиційно розглядаються у двох основних напрямках: по-перше, з погляду їх впливу на ефективність професійної діяльності і, по-друге, з погляду збереження психічного здоров'я рятувальників. Кожен працівник пожежно-рятувального підрозділу реагує на вплив екстремальних чинників залежно від своїх конституціональних характеристик, різної сприйнятливості до зовнішніх, зокрема енерго-інформаційних дій, етнічної приналежності, часу перебування в зоні екстремальності, екологічних і кліматичних особливостей місць постійного мешкання [3, с. 5].

Велику роль у процесі адаптації до служби відіграє психологічна і психофізична готовність, тому для ефективного виконання поставлених завдань у напружених умовах життєдіяльності формування особистості рятувальника є не менш значущим, ніж цілеспрямоване формування технічної майстерності і фізичних якостей. Психофізична готовність визначається рівнем розвитку необхідних загальних психічних і спеціальних фізичних якостей: сили, швидкості, спритності й витривалості, координації рухів, стійкості до навантажень, здатності протистояти дії екстремальних чинників, а також розвитком психомоторних здібностей, що дозволяють тонко регулювати кількість і якість рухових дій [4].

Отже, проблема роботи з офіцерами-рятувальниками в період їх соціально-психологічної адаптації у службовій діяльності вимагає ґрунтовного наукового дослідження та обґрунтування шляхів її подальшого удосконалення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дьяченко М. И. Готовность к деятельности в напряженных ситуациях / М. И. Дьяченко, Л. Л. Кандыбович, З. А. Пономаренко. – Минск, 1985.
2. Кокун О. М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: Монографія. / О. М. Кокун. – К. : Міленіум, 2004. – 265 с.

3. Кокурин А. Психологическое обеспечение экстремальной деятельности // Развитие личности / А. Кокурин, 2004. – №4. – С. 190–204.
4. Корольчук М. С. Психологічне забезпечення психічного та фізичного здоров'я./ М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк, Т.І. Кочергіна. – К. : Інкос, 2002.
5. Військова психологія і педагогіка : підручник для військових вузів / Б. М. Олексієнко, Д. В. Іщенко, О. Д. Сафін. – Хмельницький : Вид-во Академії ПВУ, 1998. – 562 с.
6. Каськов І. В. Теоретичні аспекти адаптації молодих офіцерів до професійної діяльності / І. В. Каськов // Психологія : збірник наукових праць НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2000. – №11. – С. 439–442.
7. Тарас А. Е. Психология экстремальных ситуаций. // А. Е. Тарас, К. В. Сельченко. – М., АСТ : Харвест, 2001.